

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2017 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSA w SO Arkadiusz Lisiecki
Sędziowie	SSA w SO Grzegorz Ślęzak SSO Paweł Hochman (spr.)
Protokolant	stażysta Iwona Jasińska

po rozpoznaniu w dniu 25 września 2017 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa D. J. (1)

przeciwko M. M. (1), A. O. (1)

o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim

z dnia 30 stycznia 2017 roku, sygn. akt I C 1634/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w punktach:

„II” sentencji w ten sposób, że oddala powództwo D. J. (1) przeciwko A. O. (1),

„IV” sentencji na następujący:

„ 1. nakazuje pobrać od pozwanego M. M. (1) na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. kwotę 1345,00 (tysiąc trzysta czterdzieści pięć) złotych tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej oraz kwotę 2952,00 (dwa tysiące dziewięćset pięćdziesiąt dwa) złote tytułem zwrotu wydatków,

2. nie obciąża powódki D. J. (2) obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanego A. O. (1) kosztów procesu”.

II. oddala apelacje w pozostałej części,

III. 1. przyznaje adwokatowi B. B. prowadzącej Kancelarię Adwokacką w T. tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej w postępowaniu apelacyjnym kwotę 2214,00 (dwa tysiące dwieście czternaście) złotych (brutto), którą nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz.

2. nakazuje ściągnąć od pozwanego M. M. (1) na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. kwotę 2214,00 (dwa tysiące dwieście czternaście) tytułem zwrotu wydatków,

3. nie obciąża powódki D. J. (2) obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanego A. O. (1) kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Arkadiusz Lisiecki

Grzegorz Ślęzak Paweł Hochman

Sygn. akt II Ca 471/17

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 30 stycznia 2017 r. Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim po rozpoznaniu sprawy z powództwa D. J. (1) przeciwko M. M. (1) i A. O. (1) o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne:

I. uznał za bezskuteczną w stosunku do powódki D. J. (1) umowę darowizny, nieruchomości zabudowanej położonej w miejscowości C., gminie T., województwie (...), oznaczonej w ewidencji gruntów numerem działki (...) o pow. 0,0900, dla której w Sądzie Rejonowym w Tomaszowie Mazowieckim prowadzona jest księga wieczysta numer (...), zawartej w formie aktu notarialnego z dnia 30 sierpnia 2013 r., Rep. A Nr (...) przed notariuszem G. G., pomiędzy A. W. (1) a M. M. (1), dokonanej z pokrzywdzeniem powódki D. J. (1), której służy przeciwko A. W. (1) wierzytelność w kwocie 26.900 zł. wraz z ustawowymi odsetkami, stwierdzona tytułem wykonawczym w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. Wydział I Cywilny, wydany w dniu 15 października 2013 r. w sprawie sygn. akt I C 355/13, któremu w dniu 6 listopada 2013 r. została nadana klauzula wykonalności;

II. uznał za bezskuteczną w stosunku do powódki D. J. (1) umowę sprzedaży, nieruchomości zabudowanej położonej w miejscowości C., gminie T., województwie (...), oznaczonej w ewidencji gruntów numerem działki (...) o pow. 0,0900, dla której w Sądzie Rejonowym w Tomaszowie Mazowieckim prowadzona jest księga wieczysta numer (...), zawartej w formie aktu notarialnego z dnia 18 sierpnia 2015 r., Rep. (...) przed notariuszem G. G., pomiędzy M. M. (1) a A. O. (1), dokonanej z pokrzywdzeniem powódki D. J. (1), w zakresie wierzytelność w kwocie 26.900 zł. wraz z ustawowymi odsetkami, stwierdzonej tytułem wykonawczym w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. Wydział I Cywilny, wydany w dniu 15 października 2013 r. w sprawie sygn. akt I C 355/13, któremu w dniu 6 listopada 2013 r. została nadana klauzula wykonalności;

III. przyznał adwokatowi B. B. – prowadzącej Kancelarię Adwokacką w T. ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim kwotę 2.952,00 zł., w tym kwotę 552,00 zł. należnego podatku VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce D. J. (1) z urzędu,

IV. nakazał pobrać solidarnie od pozwanych M. M. (1) i A. O. (1) na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. kwotę 1.345,00 zł. tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej oraz kwotę 2.952,00 zł. tytułem zwrotu wydatków poniesionych w sprawie.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego.

Prawomocnym wyrokiem z dnia 15 października 2013 r., wydanym w sprawie sygn. akt I C 355/13, Sąd Rejonowy w Tomaszowie Maz. Wydział I Cywilny zasądził od A. W. (1) na rzecz D. J. (1) kwotę 26.900,00 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty oraz odstąpił od obciążania pozwanego kosztami nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu.

Postanowieniem z dnia 13 grudnia 2013 roku, została nadana klauzula wykonalności w/w wyrokowi w zakresie zasądzającym należności na rzecz D. J. (1).

Należność główna, objęta powyższym tytułem wykonawczym, wynika z zobowiązania A. W. (1) do zwrotu D. J. (1) kwoty 30.000,00 zł. w terminie do dnia 31 grudnia 2012 r. w zamian za opuszczenie przez powódkę nieruchomości

położonej w C. przy ul. (...) w terminie do dnia 30 września 2010 r. oraz wymeldowania się z przedmiotowej nieruchomości.

Odpis pozwu wraz z wezwaniem na termin rozprawy, w sprawie sygn. akt I C 355/13, został doręczony A. W. (1) jako pozwanemu w dniu 11 lipca 2013 r., co wynika ze zwrotnego potwierdzenia odbioru.

Umową darowizny z dnia 30 sierpnia 2013 r., zawartą w formie aktu notarialnego, A. W. (1) zabudowaną nieruchomość, położoną w C., o pow. 0,0900 ha i oznaczoną w ewidencji gruntów numerem działki (...), darował synowi swojej siostry M. M. (1), który tę darowiznę przyjął. Strony ponadto zgodnie oświadczyły, że wartość przedmiotu darowizny stanowi kwotę 35.000,00 zł.

Dla przedmiotowej nieruchomości, w Sądzie Rejonowym w Tomaszowie Maz. V Wydziale Ksiąg Wieczystych prowadzona jest księga wieczysta nr (...).

Na mocy umowy sprzedaży z dnia 30 sierpnia 2013 r., sporządzonej w formie aktu notarialnego przed notariuszem J. G. w Kancelarii Notarialnej w T. Rep. (...), pozwany M. M. (1) nabył od M. P. niezabudowaną nieruchomość położoną w C., o pow. 0,0800 ha i oznaczoną w ewidencji gruntów numerem działki (...) za kwotę 40.000,00 zł.

Na dzień zawierania przedmiotowych umów, pozwany M. M. (1) zamieszkiwał poza granicami kraju – w (...), gdzie pracował zawodowo. Często przyjeżdżał do matki w odwiedziny, która zamieszkuje w I., a która jest siostrą rodzoną A. W. (1).

Umową sprzedaży z dnia 18 sierpnia 2015 r., zawartą w formie aktu notarialnego, pozwany M. M. (1) przeniósł własność zabudowanej nieruchomości, położonej w C., o pow. 0,0900 ha i oznaczonej w ewidencji gruntów numerem działki (...) na rzecz A. O. (1).

W akcie notarialnym jako cenę sprzedaży wskazano kwotę 25.000,00 zł.

W następstwie powyższych ustaleń Sąd Rejonowy uznał, że powództwo podlega uwzględnieniu w całości.

Sąd zważył, że podstawę prawną żądania pozwu stanowi przepis art. 527 k.c., statuujący zasadę skargi paulińskiej. Wyjaśnił, że stosownie do powołanego przepisu, gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć (§ 1). Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (§ 1). Jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (§ 3 art. 527 k.c.).

W ocenie Sądu pierwszej instancji cytowany przepis przyznaje wierzycielowi uprawnienie do zaskarżania czynności dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, czego konsekwencją może być uznanie tych czynności za bezskuteczne względem skarżącego. Zaskarżona może być tylko czynność prawna, której skutkiem jest zmniejszenie majątku dłużnika: bądź dlatego, że z majątku coś ubyło, bądź że do niego nie weszło to, co mogło i powinno wejść, gdyby czynność nie została dokonana. Według wskazanego przepisu przesłankami skargi paulińskiej są:

1. pokrzywdzenie wierzycieli;
2. uzyskanie korzyści majątkowej przez osobę trzecią wskutek czynności prawnej dłużnika;
3. działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli;

4. wiedza lub możliwość – przy zachowaniu należytej staranności – dowiedzenia się o tym przez osobę trzecią.

Za bezskuteczną na gruncie omawianego przepisu uznana być może jedynie taką czynność, mocą której majątek dłużnika ulega pomniejszeniu, a zatem umowa wywołująca bezpośredni skutek w jego majątku.

W niniejszej sprawie w drodze zawartej umowy darowizny A. W. (1) przekazał na rzecz pozwanego M. M. (1) (swojego siostrzeńca) własność zabudowanej nieruchomości, położonej w miejscowości C., o pow. 0,09 ha., a następnie na podstawie umowy sprzedaży M. M. (1) sprzedał przedmiotową nieruchomość A. O. (1). W wyniku tych czynności prawnych, nie może budzić wątpliwości, iż majątek dłużnika A. W. (1) uległ pomniejszeniu. Zdaniem Sądu Rejonowego, do przyjęcia, iż osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, wystarczy wykazanie, że na podstawie czynności prawnej dłużnika nabyła ona rzecz lub prawo albo została zwolniona z obowiązku, co spowodowało zmianę w majątku dłużnika prowadzącą do pokrzywdzenia wierzycieli (vide: wyrok SN z 7.12.1999 r., I CKN 287/98). Korzyść majątkowa ma miejsce także wówczas, gdy osoba trzecia płaci za rzecz nabytą od dłużnika cenę odpowiadającą wartości rynkowej tej rzeczy (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 28.10.1999 r., I ACa 638/99, OSA 2002, Nr 2, poz. 14).

W powództwie opartym na skardze pauliańskiej, strona powodowa będąca wierzycielem, powinna wskazać nie tylko czynność, która została dokonana z jej pokrzywdzeniem, sam fakt pokrzywdzenia, okoliczności subiektywne po stronie dłużnika i pozwanego, ale przede wszystkim powinna wskazać, że istnieje dłużnik oraz, że pozwany uzyskał od niego korzyść majątkową kosztem strony powodowej w tym sensie, że na skutek wynikłej z niej niewypłacalności dłużnika, strona powodowa nie jest w stanie zaspokoić się z majątku dłużnika odnośnie swojej wierzytelności (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2000 roku, V CKN 149/00). Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 listopada 2003 roku (III CKN 355/01) wskazał również, że sprecyzowanie wierzytelności (obejmujące przynajmniej jej istnienie, tytuł prawny i wysokość) należy do wierzyciela, bowiem wierzyciel wyznacza w skardze z art. 527 k.c. przedmiot ochrony pauliańskiej. Ochroną pauliańską objęta jest bowiem zawsze konkretna wierzytelność, stanowiąca przedmiot żądanej przez wierzyciela ochrony, a nie wszelkie bliżej nieoznaczone prawa powoda. Wskazanie wysokości wierzytelności jest tym bardziej istotne, że bezskutecznością może być objęta jedynie czynność prawna dłużnika maksymalnie do rozmiarów konkretnej wierzytelności przysługującej wierzycielowi, stąd sentencja wyroku wydanego na podstawie art. 527 § 1 k.c., a co za tym idzie żądanie pozwu wyznaczające granice rozpoznania sprawy i rozstrzygnięcia musi określać wierzytelność, której ochronie wyrok ze skargi pauliańskiej ma służyć, stanowiąc podstawę pierwszeństwa w zaspokojeniu wierzytelności, stosownie do art. 532 k.c.

Dalej Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje, iż wierzytelność powódki D. J. (1) na dzień dokonania przez dłużnika A. W. (1) darowizny nieruchomości na rzecz swojego siostrzeńca M. M. (1) (30.08.2013 r.) była skonkretyzowana w takim stopniu, który umożliwił udzielenie jej ochrony w ramach skargi pauliańskiej (oświadczenie notarialne z dnia 01.09.2010 r.). Dodatkowo, na dzień wystąpienia ze skargą pauliańską była również objęta tytułem wykonawczym, wydanym w sprawie sygn. akt I C 335/13.

W rozpoznawanej sprawie, nie może zatem budzić wątpliwości, że A. W. (1) jest dłużnikiem powódki D. J. (1) i że nie zapłacił na rzecz wierzycielki dłużnej kwoty wraz z odsetkami, w wysokości wynikającej z wyroku z dnia 15.10.2013 r., wydanego w sprawie sygn. akt I C 355/13, a przekazując przedmiotową nieruchomość w drodze umowy darowizny na rzecz siostrzeńca M. M. (1), który uzyskał w ten sposób korzyść majątkową, działał on ze świadomością pokrzywdzenia wierzycielki tj. powódki D. J. (1).

Sąd Rejonowy podkreślił, że do uwzględnienia skargi pauliańskiej konieczne jest również wykazanie, że osoba trzecia wiedziała, iż dłużnik dokonał czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela lub nie dochowała należytej staranności, aby się o tym dowiedzieć.

Zgodnie z art. 527 § 3 k.c., jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Jest to domniemanie usuwalne, a ciężar jego obalenia spoczywa na

osobie bliskiej w sprawie toczącej się na podstawie przepisów o skardze pauliańskiej (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2008 r., sygn. V CSK 564/07, Lex nr 424339).

Przepis art. 528 k.c. dodatkowo stanowi, iż jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

W świetle powyższego, nie budzi wątpliwości, iż pozwany M. M. (1), będący siostrzeńcem dłużnika A. W. (1) uzyskał korzyść majątkową bezpłatnie, zatem zgodnie z art. 528 k.c. nie może się bronić przez wykazanie, że nie wiedział lub nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mógł się dowiedzieć, że dłużnik działał z pokrzywdzeniem wierzycieli, a ponadto jako osoba bliska dłużnika nie obalił on domniemania z art. 527 § 3 k.c. Wprawdzie pozwany M. M. (1) w momencie dokonywania spornej czynności prawnej, nie mieszkał na stałe w Polsce, jednak zdaniem Sądu posiadał z dłużnikiem takie relacje, które pozwalały mu na posiadanie informacji o jego sytuacji finansowej, w szczególności o istnieniu wymagalnych wierzytelności. Z zeznań świadka B. N. wynika bowiem, iż A. W. (1) był bardzo w bliskich stosunkach z M. M. (1), a o wyroku wiedział zarówno on jak i jego mama, którą odwiedza często w I. pomimo, iż mieszka za granicą.

W tym stanie rzeczy, powództwo o uznanie za bezskuteczną w stosunku do strony powodowej umowy darowizny zabudowanej nieruchomości, położonej w C., gmina T. M., zawartej w formie aktu notarialnego z dnia 30 sierpnia 2013 r., Rep. A Nr (...) przed notariuszem G. G., pomiędzy dłużnikiem A. W. (1), a pozwanym M. M. (1) podlegało uwzględnieniu w całości.

Z powyższych względów, Sąd orzekł jak w punkcie I wyroku.

Odnośnie powództwa skierowanego przeciwko pozwanemu A. O. (1) o uznanie za bezskuteczną umowy sprzedaży przedmiotowej nieruchomości, położonej w C., zawartej w formie aktu notarialnego w dniu 18.08.2015r., Rep. A Nr (...) przed notariuszem G. G. w kancelarii notarialnej w Ł. Sąd zważył, iż podstawę odpowiedzialności pozwanego A. O. (1) statuuje przepis art. 531 § 2 k.c., zgodnie z którym w wypadku, gdy osoba trzecia rozporządziła uzyskaną korzyścią, wierzyciel może wystąpić bezpośrednio przeciwko osobie, na której rzecz rozporządzenie nastąpiło, jeżeli osoba ta wiedziała o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną albo jeżeli rozporządzenie było nieodpłatne.

Rozporządzanie korzyścią uzyskaną przez osobę trzecią – to każda czynność prawna rozporządzająca dokonana przez tę osobę, w wyniku której osoba, na której rzecz rozporządzenie nastąpiło, stała się – co do wymienionej korzyści – następcą prawnym osoby trzeciej (następstwo pod tytułem szczególnym).

Następnie Sąd Rejonowy wyjaśnił, że przepis art. 531 § 2 k.c. daje wierzycielowi możliwość skierowania roszczenia z art. 527 § 1 k.c., a więc roszczenia o uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną, bezpośrednio przeciwko osobie, na rzecz której rozporządzenie nastąpiło, bez konieczności zaskarżania czynności zdziałanej pomiędzy osobami, czyli pomiędzy osobą trzecią w rozumieniu art. 527 § 1 k.c. a jej następcą (vide: wyrok SA w Poznaniu z dnia 15 października 2008 r., I ACa 418/08, LEX nr 466425). Bezpośrednie wystąpienie przeciwko dalszej osobie trzeciej z powództwem lub zarzutem może być skuteczne tylko wtedy, gdy (w wypadku rozporządzenia odpłatnego) osoba ta była w złej wierze, tj. wiedziała o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną albo w sytuacji gdy rozporządzenie było nieodpłatne (wyrok SN z dnia 16 kwietnia 2002 r., V CKN 1446/2000, niepublikowane).

Powyższe, zdaniem Sądu pierwszej instancji oznacza, że przepis art. 531 § 2 k.c. przyjmuje węższą odpowiedzialność osoby, która uzyskała korzyść od osoby trzeciej, niż odpowiedzialność osoby trzeciej. Uzależnia on bowiem jej odpowiedzialność wobec wierzycieli od istnienia wiedzy, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli lub od faktu nieodpłatności czynności.

Ciężar dowodu wymaganej przez art. 531 § 2 k.c. wiedzy o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną spoczywa stosownie do art. 6 k.c. na stronie powodowej.

W rozumieniu art. 531 § 2 k.c., rozporządzenie dłużnika jest nieodpłatne jeżeli w jego wyniku osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie. W literaturze podkreśla się, że nieodpłatność, o której mowa w komentowanym przepisie, należy rozumieć szeroko, nie ograniczając jej tylko do umowy darowizny. Korzyścią majątkową uzyskaną nieodpłatnie jest bowiem każda korzyść, w zamian za którą osoba trzecia nie spełniła ani nie zobowiązała się spełnić jakiegokolwiek ekwiwalentnego świadczenia w ramach jakiegokolwiek stosunku prawnego.

W następstwie powyższych uwag Sąd Rejonowy wskazał, że podstawowe zagadnienie prawne, które wymaga wyjaśnienia w niniejszej sprawie, dotyczy oceny, czy pozwany A. O. (1) uzyskał korzyść majątkową bezpłatnie wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli czynność ta była wprawdzie czynnością odpłatną, ale uzgodniona przez strony cena była mniejsza od wartości rynkowej nieruchomości, w porównaniu z pierwotną kwotą 30.000 zł wskazaną w akcie notarialnym z dnia 30.08.2013r. Rep. (...) jak i ceną nieruchomości mniejszej obszarowo i niezabudowanej, położonej w tej samej miejscowości, a nabytej przez pozwanego M. M. (1) na podstawie umowy sprzedaży z dnia 30.08.2013r. (akt notarialny Rep. A Nr (...) sporządzony przed Notariuszem J. G. – akta księgi wieczystej Nr (...)).

W wyroku z dnia 12 czerwca 2002 r., III CKN 1312/00 (niepublikowany), Sąd Najwyższy podniósł, iż w doktrynie wskazuje się, iż podział czynności prawnych na czynności odpłatne i nieodpłatne może być dokonywany w dwojaki sposób. Po pierwsze, możliwe jest przyjęcie kryterium czysto formalnego: jeżeli świadczeniu jednej strony odpowiada świadczenie drugiej strony, czynność ma charakter odpłatny niezależnie od tego, jak przedstawia się relacja obiektywnie ocenianej wartości obu świadczeń. Przy przyjęciu tego kryterium zbycie prawa za symboliczną złotówkę będzie czynnością odpłatną. Trzeba jednak wskazać także na pewne niebezpieczeństwo, wyrażające się w tym, że przy zastosowaniu kryterium formalnego wyłącznie wola stron decyduje o odpłatnym bądź nieodpłatnym charakterze dokonanej czynności. W doktrynie prezentowane jest także drugie stanowisko, zgodnie z którym o odpłatności lub nieodpłatności czynności decydują pewne względy o charakterze gospodarczym. Za czynność nieodpłatną można w takiej sytuacji uznać sprzedaż za symboliczną złotówkę, a za czynność odpłatną darowiznę obciążoną poleceniem. O odpłatności lub nieodpłatności decydować przy tym będą zarówno kryteria obiektywne (wartość gospodarcza obu świadczeń), jak i kryteria subiektywne. Zawsze jednak, gdy w grę wchodzi sytuacja prawna nie tylko stron czynności, ale także osób trzecich, należy stosować kryteria obiektywne. W przedmiotowym wyroku Sąd Najwyższy podzielił to drugie stanowisko. Dodatkowo wskazał również, że we wszystkich przypadkach, gdy ochrona pewnych praw czy interesów jest uzależniona od nieodpłatnego charakteru dokonanej czynności, przyjęcie formalnego kryterium odpłatności czyniłoby tę ochronę czysto iluzoryczną. Doświadczenie wskazuje bowiem, że czynność nieodpłatna zostałaby zastąpiona czynnością, w której świadczeniu jednej strony odpowiadałoby świadczenie drugiej, tyle że o wartości niewspółmiernie niższej. Takie samo stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 maja 2005 r., V CK 559/04 (niepubl.)

Sąd Rejonowy wyjaśnił, że w pełni podziela przedstawione wyżej stanowisko. Przychyla się przy tym do poglądu Sądu Najwyższego wyrażonego w wyrokach z dnia 12 czerwca 2002 r. i z dnia 12 maja 2005 r., że we wszystkich wypadkach, gdy ochrona pewnych praw czy interesów jest uzależniona od nieodpłatnego charakteru dokonanej czynności, przyjęcie formalnego kryterium odpłatności czyniłoby tę ochronę czysto iluzoryczną. Obserwacja życia codziennego wskazuje bowiem, że czynności nieodpłatne zastąpione zostałyby czynnościami, w których świadczeniu jednej strony odpowiadałoby świadczenie drugiej, tyle że o wartości niewspółmiernie niższej. Niewątpliwie nie byłoby to zgodne z intencją ustawodawcy. Stwierdził również, że przez pojęcie odpłatności w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego regulujących roszczenie dotyczące skargi pauliańskiej należy rozumieć w zasadzie pełny ekwiwalent korzyści majątkowej. W przedmiotowej sprawie, wbrew odmiennemu stanowisku pełnomocnika pozwanych umowa sprzedaży z dnia 18.08.2015r. zawarta w formie aktu notarialnego Rep. A Nr (...), pomiędzy M. M. (1) i A. O. (1) ma charakter bezpłatny w rozumieniu art. 528 k.c. Ocena wartości świadczeń stron umowy, dokonana według

kryteriów obiektywnych, prowadzi bowiem do wniosku, że uzgodniona przez strony cena sprzedaży stanowi jedynie część rzeczywistej wartości przedmiotowej nieruchomości.

W ocenie Sądu, spełnione zostały zatem przesłanki określone w art. 531 § 2 k.c., pozwalające na uznanie za bezskuteczną umowę sprzedaży dokonaną pomiędzy pozwanymi tj. M. M. (1) (jako sprzedającym) i A. O. (1) (jako kupującym). W przypadku nieodpłatnego rozporządzenia, o którym mowa w art. 531 § 2 k.c. nie bada się, tego, czy osoba, na rzecz której rozporządzenie nastąpiło wiedziała o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał za bezskuteczną w stosunku do powódki D. J. (1) umowę sprzedaży zabudowanej nieruchomości, położonej w C., objętej Księgą Wieczystą Nr (...), zawartej w formie aktu notarialnego z dnia 18 sierpnia 2015r. Rep. (...)w Kancelarii Notarialnej Notariusza G. G., pomiędzy M. M. (1) a A. O. (1) dokonanej z pokrzywdzeniem powódki D. J. (1) jako wierzycielki.

Z powyższych względów, Sąd orzekł jak w punkcie II wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego pełnomocnika z urzędu, o których mowa punkcie III wyroku, Sąd orzekł na podstawie § 19 w zw. § 6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. nr 163 poz. 1349 z póź. zmianami).

Koszt udzielonej pomocy prawnej z urzędu z tego tytułu stanowił zatem łącznie kwotę 2.952,00 złotych, powiększoną o stawkę 23 % podatku VAT (art. 41 ust. 1 w zw. z art. 5 ust. 1 pkt. 1 Ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług - Dz. U. z dnia 5 kwietnia 2004 r. w zw. z § 2 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Mając na uwadze przepisy art. 98 § 1 k.p.c. i art.113 ust.1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz.U. 2016 poz. 623), Sąd orzekł jak w punkcie IV wyroku, nakazując pobrać na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. od pozwanych M. M. (1) i A. O. (1) kwotę 1.345,00 zł tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej oraz kwotę 2.952,00 zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych w sprawie.

Z tych wszystkich względów, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik pozwanych zaskarżając go w części w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punktach 1, 2 i 4. Zażądał oddalenia powództwa D. J. (1) w całości ewentualnie uchylenia wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 30 stycznia 2017 roku - i przekazanie sprawy temuż Sądowi do ponownego rozpoznania, z zasądzeniem w obu wypadkach kosztów postępowania za obie instancje.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- w odniesieniu do pkt 1 wyroku naruszenie prawa materialnego art. 527 k.c. przez wydanie wyroku bez wyjaśnienia podstawowych przesłanek wynikających z tegoż artykułu i przyjęcie, że w wyniku darowizny dokonanej przez A. W. (1) na rzecz pozwanego M. M. (1) powódka została pozbawiona możliwości uzyskania zaspokojenia swojego roszczenia, a pozostały majątek nie wystarcza na pokrycie jej należności, podczas kiedy sytuacja materialna i płatnicza A. W. (1) w dacie wytaczania skargi pauliańskiej w ogóle nie była wyjaśniana ani pod kątem posiadania odpowiednich środków (np. konta) ani innych nieruchomości i ich wartości, a udowodnienie tych okoliczności spoczywało na powódce.

- w odniesieniu do pkt 2 wyroku naruszenie prawa materialnego - art. 3, 5 i 6 ustawy o księgach wieczystych i hipotece przez ich niezastosowanie, naruszenie prawa materialnego art. 528 k.c. przez błędną jego interpretację, albowiem może mieć zastosowanie wyłącznie do umowy pomiędzy A. W. (1), a pozwanym M. M. (1), a nie do umowy

sprzedaży zawartej pomiędzy M. M. (1), a A. O. (2) oraz naruszenie prawa materialnego art. 531 k.c. przez błędną jego interpretację,

- naruszenie prawa procesowego art. 3, 233 i 328 k.p.c. przez wydanie wyroku bez wszechstronnej analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego i dowolnej jego oceny, co doprowadziło Sąd do przyjęcia, iż pozwanego M. ze świadkiem W. łączyły bliskie kontakty, co przerzucało na pozwanego obowiązek obalenia domniemania z art 527 k.c. czego nie uczynił, podczas gdy z żadnych zeznań nie wynika, aby pozwany M. posiadał jakąkolwiek wiedzę na temat rozliczeń finansowych pomiędzy powódką, a świadek W., oraz, że świadek W. darował działkę z zamiarem pokrzywdzenia powódki podczas gdy w ogóle nie była prowadzona egzekucja, a z zeznań świadka B. N. - siostry powódki wynika, że świadek W. posiada również inny majątek, a odnośnie pkt 2 wyroku Sąd dokonał zupełnie dowolnego przyjęcia, że kupno działki przez pozwanego O. za 25.000 zł (dwadzieścia pięć tysięcy złotych) było czynnością bezpłatną.

Pełnomocnik powódki wniósł o oddalenie apelacji i przyznanie na swoją rzecz wynagrodzenia adwokackiego oświadczając, że nie zostało ono uiszczone przez powódkę.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Apelacja jest częściowo uzasadniona.

W pierwszej kolejności należy poczynić uwagę natury ogólnej. W przedmiotowej sprawie przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji było rozstrzygnięcie dwóch odrębnych roszczeń. Powódka wystąpiła bowiem z powództwem o uznanie za bezskuteczną dwóch czynności prawnych: umowy darowizny z dnia 30 sierpnia 2013 r., zawartej w formie aktu notarialnego pomiędzy A. W. (1) a M. M. (1), oraz umowy sprzedaży z dnia 18 sierpnia 2015 r., zawartej w formie aktu notarialnego, pomiędzy M. M. (1) a A. O. (1).

Wnosząc skargę apelacyjną pełnomocnik pozwanych zgłosił zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego art. art. 3, 233 i 328 k.p.c. przez wydanie wyroku bez wszechstronnej analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego i dowolnej jego oceny. Uzasadnienie wskazanego zarzutu prowadzi do wniosku, że odnosi się on do ustaleń faktycznych które stanowiły podstawę rozstrzygnięcia o obu zgłoszonych przez stronę pozwaną roszczeniach.

Powyższy zarzut jest nieuzasadniony.

Kwestionując przyjęcie przez Sąd pierwszej instancji ustaleń dotyczących „bliskich kontaktów” pomiędzy pozwanym M. M. (1) a A. W. (1) oraz ustaleń, że kupno działki przez pozwanego O. za 25.000 zł. było czynnością bezpłatną pełnomocnik pozwanego nie dostrzega, że wskazane ustalenia nie stanowią konsekwencji błędnej oceny materiału dowodowego ale zastosowania przepisów prawa materialnego. Wskazane wyżej a zakwestionowane przez pełnomocnika pozwanych okoliczności stanowią bowiem zostały przywołane w następstwie subsumcji ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd pierwszej instancji odpowiednio pod przepisy art. 727 § 3 k.c. oraz art. 528 k.c.

Ocena wiarygodności mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądenia w części obejmującej ustalenie faktów, ponieważ obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwnych twierdzeniach stron na podstawie własnego przekonania sędziego, powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia ze świadkami, stronami, dokumentami i innymi środkami dowodowymi. Powinna odpowiadać regułom logicznego rozumowania, wynikającym z formalnych schematów powiązań między podstawami wniosku i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego, wyznaczające granice dopuszczalnych wniosków i stopień prawdopodobieństwa ich występowania w danej sytuacji. Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami, lub gdy wnioskowanie sądu, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych związków przyczynowo - skutkowych, przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. Wobec tego dla skuteczności zarzutu

naruszenia przez sąd art. 233 § 1 k.p.c. nie jest wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie, niż ocena sądu. Skarżący powinien przy tym wskazać, jakie kryteria oceny zostały naruszone przez sąd przy analizie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im taką moc przyznając (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2001 r., IV CKN 970/00, Lex nr 52753, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2005 r., III CK 3/05, Lex nr 180925). Apelacja nie czyni zadość tym wymogom. Co znamienne, wnosząc skargę apelacyjną pełnomocnik pozwanych nie wskazał, którym dowodom przeprowadzonym w toku postępowania Sąd pierwszej instancji bezzasadnie odmówił wiarygodności lub którym bezpodstawnie dał wiarę nie mówiąc już o przedstawieniu przekonywującej argumentacji przemawiającej za naruszeniem przez Sąd Rejonowy zasad logiki formalnej, doświadczenia życiowego lub innych reguł postępowania dowodowego.

W konsekwencji powyższych uwag wskazać należy, że Sąd Okręgowy ustalenia jakie poczynił Sąd pierwszej instancji w związku z obu zawartymi umowami przyjmuje za własne nie znajdując żadnych podstaw do ich zakwestionowania.

Odnosząc się do pierwszego z wymienionych na wstępie roszczeń o uznanie za bezskuteczną umowy darowizny, Sąd Okręgowy stwierdza, że wydając zaskarżone orzeczenie Sąd pierwszej instancji nie naruszył wskazanych w wniesionej skardze apelacyjnej przepisów prawa materialnego art. 527 k.c. przez wydanie wyroku bez wyjaśnienia podstawowych przesłanek wynikających z tegoż artykułu i przyjęcie, że w wyniku darowizny dokonanej przez A. W. (1) na rzecz pozwanego M. M. (1) powódka została pozbawiona możliwości uzyskania zaspokojenia swojego roszczenia, a pozostały majątek nie wystarcza na pokrycie jej należności.

Podnieść należy, że w toku postępowania przed Sądem Rejonowym pozwany M. M. (4) nie wykazał, że darczyńca posiada jakikolwiek majątek, z którego powódka mogłaby skutecznie przeprowadzić egzekucję przysługującej jej w stosunku do A. W. (1) wierzytelności. Podnieść należy, że nawet A. W. (1) nie wie czy w skład jego majątku wchodzi składniki pozwalające na zaspokojenie wierzytelki (vide: zeznania A. W. k. 152v).

Oczywistym jest, że sytuacja majątkowa dłużnika winna zostać wyjaśniona w tym postępowaniu. Brak precyzyjnych ustaleń w tym zakresie sanuje jednak oświadczenie pełnomocnika pozwanych złożone podczas rozprawy apelacyjnej, z którego wynika, że majątek do którego powódka mogłaby skierować egzekucję stanowi jedynie 1/16 prawa własności w działkach nabytych w drodze spadkobrania. Zasady doświadczenia życiowego wykluczają przyjęcie, że tak określone prawo bez czasochłonnego podziału majątku spadkowego może być przedmiotem skutecznej egzekucji. Przypomnieć należy, że przez niewypłacalność w rozumieniu art. 527 § 2 k.c. rozumie się aktualny brak możliwości wywiązania się przez dłużnika z zobowiązań finansowych. Stan majątku dłużnika należy rozpatrywać przy uwzględnieniu zasad egzekucji świadczeń pieniężnych; niewypłacalność zachodzi wówczas, gdy egzekucja prowadzona według przepisów KPC nie mogłaby przynieść zaspokojenia wierzytelności, gdyż brak wystarczających do tego składników majątkowych. Stąd wniosek, że stanu niewypłacalności nie uchyla istnienie w majątku dłużnika składników niepodlegających zajęciu oraz obciążonych prawami dającymi innym osobom pierwszeństwo zaspokojenia (zastaw, hipoteka) w takim stopniu, że pozostała wartość danego przedmiotu nie wystarczy na zaspokojenie skarżącego wierzyciela. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z 28 listopada 2001 r. (sygn. akt IV CKN 525/00, Biul. SN 2002, Nr 5, poz. 11), dłużnik staje się niewypłacalny w wyższym stopniu także wtedy, gdy zaspokojenie można uzyskać z dodatkowym znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka, a pokrzywdzenie powstaje na skutek takiego stanu faktycznego majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela.

Bez znacznie dla rozstrzygnięcia pozostaje natomiast eksponowana przez skarżącego okoliczność braku wiedzy pozwanego M. M. (1) o zobowiązaniach darczyńcy w stosunku do powódki. Okoliczność powyższa nie stanowi bowiem przesłanki uzasadniającej uwzględnienie powództwa w sytuacji, gdy czynność objęta skargą paulińską była bezpłatna (art. 528 k.c.). Dlatego już tylko na marginesie podnieść należy, że twierdzenia obdarowanego, iż zawierając umowę darowizny nie wiedział, że wskazana czynność prowadzi do pokrzywdzenia powódki są w świetle zasad doświadczenia życiowego niewiarygodne. Również na marginesie należy przypomnieć, że dla uznania, iż czynność prawna może być „wzruszona” skargą paulińską wystarcza stwierdzenie, że osoba trzecia (kontrahent dłużnika) o pokrzywdzeniu wierzyciela przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć.

Reasumując, zawarte w skardze apelacyjnej żądanie oddalenia powództwa wniesionego przeciwko M. M. (1) uznać należało za nieuzasadnione i w tym zakresie skarga apelacyjna podlegała oddaleniu na podstawie przepisu art. 385 k.p.c.

Uwzględnieniu podlega apelacja w zakresie w jakim pełnomocnik pozwanych zaskarżył rozstrzygnięcie zawarte w punkcie II zaskarżonego wyroku, choć nie wszystkie zarzuty odnoszące się do wskazanego rozstrzygnięcia uznać można za uzasadnione.

Wydając powyższe rozstrzygnięcie Sąd pierwszej instancji naruszył przepis art. 528 k.c.

W ocenie Sądu Okręgowego w okolicznościach przedmiotowej sprawy brak było jakichkolwiek podstaw aby uznać, że zawarta w dniu 18 sierpnia 2015 r. pomiędzy M. M. (1) a A. O. (3) umowa sprzedaży nieruchomości została zawarta nieodpłatnie. Przeciwnego stanowiska nie potwierdza z pewnością okoliczność, że cena ustalona dla potrzeb transakcji była niższa od zadeklarowanej przy zawarciu umowy darowizny wartości nieruchomości o 10000 zł. a więc o niespełna 30 %. Powyższego stanowiska nie mogą podważyć przywołane przez Sąd pierwszej instancji poglądy zaprezentowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Pokreślić należy, że wyrok z dnia 12 maja 2005 r. wydany w sprawie sygn. akt V CK 559/04 odnosił się do dopuszczalności zastosowania art. 530 k.c. Ocena zaskarżonej we wskazanej sprawie skargą pauliańską czynności prawnej uwzględniała okoliczność, że zamiarem dłużnika było pokrzywdzenie wierzycieli przyszłych, oraz że ustalona w umowie cena nieruchomości stanowiła „jedynie ułamek wartości nieruchomości”. Podkreślić należy, że sama okoliczność, iż cena nieruchomości była niższa aniżeli jej realna wartość nie świadczy sama w sobie o rażącej dysproporcji i braku ekwiwalentności obu świadczeń. Cena sprzedaży nie musi być bowiem ceną rynkową (vide: wyrok SA Łódź z dnia 9 kwietnia 2015 r. sygn. akt I ACa 1475/14). Również Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 18 kwietnia 2013 r. (sygn. akt I ACa 1235/12) wskazał, że nie każda dysproporcja obiektywnej wartości świadczeń stron (brak ekwiwalentności obiektywnej) prowadzi do stwierdzenia nieodpłatności danej czynności prawnej. Konstrukcja ta bowiem znajduje zastosowanie jedynie do tych czynności prawnych formalnie odpłatnych, w których dysproporcja wartości świadczeń obu stron ma charakter rażący, jest więc na tyle istotna, że w danych okolicznościach faktycznych można uznać, że wskazana przez strony odpłatność jest niejako pozorna, zaś świadczenie drugiej strony uzyskane zostało przez beneficjenta faktycznie bez ekwiwalentu, to jest w praktyce „za darmo”, czy przynajmniej „za pół darmo”. W judykaturze jako przykład tak rażącej obiektywnej dysproporcji świadczeń stron formalnie ekwiwalentnych wskazuje się najczęściej umowę sprzedaży za symboliczną złotówkę. Odnosząc się z kolei do orzecznictwa Sądu Najwyższego wyjaśnić należy, że w wyroku z dnia 12 czerwca 2002 r. (sygn. akt III CKN 1312/00), wskazano jako świadczenie, które nie jest ekwiwalentne, nabycie nieruchomości o wartości rynkowej przekraczającej znacznie kwotę 400.000 zł. dokonane za kwotę 22.500 zł. , a więc za kwotę, jak określił to Sąd Najwyższy, stanowiącą niewielki ułamek tej wartości. Z kolei w wyroku z dnia 15 listopada 2012 roku (sygn. akt V CSK 542/11) Sąd Najwyższy uznał, że cena, za którą została nabyta nieruchomość wynosiła mniej niż połowę jej realnej wartości rynkowej. W obu tych sprawach Sąd Najwyższy przyjął rażącą dysproporcję wartości świadczeń obu stron umowy i tym samym uznał, że nabycie nastąpiło w istocie pod tytułem darmym. Taka okoliczność jak wskazano powyżej nie została wykazana w przedmiotowej sprawie. Konsekwencją przyjęcia, braku podstaw do zastosowania przy ocenie zasadności omawianego roszczenia, wynikającego z przepisu art. 538 k.c. domniemania było uznanie, że na powódce ciążył obowiązek wykazania przesłanek z art. 527 k.c. W sprawie brak jakichkolwiek dowodów pozwalających uznać, że pozwany A. O. (1) wiedział o pokrzywdzeniu powódki lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się o tym dowiedzieć.

Reasumując powództwo wniesione przeciwko A. O. (1) podlegało oddaleniu, a co za tym idzie obowiązkiem Sądu Okręgowego było dokonanie zmiany zaskarżonego wyroku w punkcie II na podstawie przepisu art. 386 § 1 k.p.c.

Oczywistą konsekwencją powyższej zmiany zaskarżonego orzeczenia było odstąpienie od obciążenia pozwanego A. O. (1) obowiązkiem zwrotu na rzecz powódki kosztów procesu.

Jednocześnie mając na względzie sytuację majątkową powódki, jej wiek oraz charakter roszczenia Sąd Okręgowy uznał, że na podstawie art. 102 k.p.c. powódka winna być zwolniona od obowiązku zapłaty na rzecz pozwanego A. O. (1) kosztów procesu za obie instancje.

O kosztach zastępstwa procesowego pełnomocnika z urzędu, Sąd Okręgowy orzekł na podstawie § 8 pkt 6 w związku z § 16 ust 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2016 r. poz. 1715).

Mając na uwadze przepisy art. 98 § 1 k.p.c. i art.113 ust.1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz. U. 2016 poz. 623), Sąd nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. od pozwanego M. M. (1) zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Grzegorz Ślęzak Arkadiusz Lisiecki Paweł Hochman